

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ МСФЗ В УКРАЇНІ

Більше п'ятнадцяти років в Україні здійснюється процес реформування системи бухгалтерського обліку та впровадження методології формування економічної інформації згідно з міжнародними стандартами для забезпечення відкритості, прозорості та зіставлення показників фінансової звітності. З цією метою було прийнято ряд законодавчо-нормативних актів для вдосконалення системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні з урахуванням вимог міжнародних стандартів фінансової звітності та законодавства ЄС.

Одним з таких документів була Стратегія застосування МСФЗ в Україні, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.10.2007р. №911-р, яка визначила основні напрями вдосконалення системи бухгалтерського обліку і фінансової звітності відповідно до МСФЗ.

Результати аналізу Стратегії застосування МСФЗ в Україні, як одного з найважливіших нормативних документів, загалом показують позитивну тенденцію у формуванні та створенні законодавчо-нормативних, методологічних, методичних та організаційних передумов для застосування МСФЗ при складанні фінансової звітності суб'єктами господарювання.

Від початку застосування МСФЗ для складання фінансової звітності в Україні (2012 рік) спостерігається позитивна тенденція щодо кількості суб'єктів господарювання, які формують свою звітність відповідно до МСФЗ. Проте, частка таких суб'єктів господарювання у загальній кількості підприємств становила 0,67% у 2012р., 1,00% у 2013р., 1,08% у 2014р. та 1,27% у 2015р., що свідчить про низький рівень зацікавленості у формуванні фінансової звітності відповідно до МСФЗ, перш за все, серед підприємств, які не зобов'язані відповідно до законодавства застосовувати міжнародні стандарти при складанні фінансової звітності. Також до основних чинників, які не сприяють широкому впровадженню МСФЗ слід віднести відсутність достатніх фінансових можливостей, кваліфікованого персоналу та необхідної мотивації для складання фінансової звітності за МСФЗ.

Процес створення належних організаційних та правових передумов для застосування міжнародних стандартів не може обмежуватися лише прийняттям відповідних законодавчо-нормативних актів, а перш за все, потребує перманентної скоординованої роботи органів державної влади, професійних організацій бухгалтерів та аудиторів, підприємств, установ, організацій та інших учасників зазначеного процесу. Виходячи з цього, основним напрямком, який вимагає наукового обґрунтування та експертної оцінки професійних організацій є вдосконалення НП(С)БО з урахуванням вимог МСФЗ та національних особливостей здійснення діяльності суб'єктами господарювання.

Перехід на застосування МСФЗ в більшості випадків відбувається лише технічно: підприємства, які переходять на МСФЗ, починають використовувати новий План рахунків без субрахунків і у фінансовій звітності ставлять відмітку «згідно з МСФЗ». Теоретично, примітки до фінансової звітності повинні робитися

у вільній формі відповідно до вимог МСФЗ. Деякі компанії здійснили трансформацію фінансової звітності попередніх періодів для порівняння, залучали кваліфікованих аудиторів, бухгалтерів та консультантів для допомоги у формуванні нової облікової політики відповідно до МСФЗ. Проте, більшість компаній, швидше за все проставляють галочку «згідно МСФЗ» без будь яких відповідних змін та трансформацій у процесі формування фінансової звітності.

На сьогодні існують три ключові проблеми в системі бухгалтерського обліку в Україні, які не дозволяють повноцінно перейти на використання МСФЗ при формуванні фінансової звітності:

1) прив'язка положень Податкового кодексу України до даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності незалежно від стандартів, що використовуються (українські власники та менеджмент не готові в умовах особливостей українського адміністрування податків до прозорості фінансової звітності, проблеми, які будуть очікувати бухгалтерів, котрі в бухгалтерському обліку підприємства почнуть класифікувати та відображати операції «по суті», а не «по формі» не варто недооцінювати);

2) єдиний замовник і користувач фінансової звітності вітчизняних підприємств, складеної відповідно до МСФЗ – держава. Перш за все, це робилося з метою підвищення рівня прозорості та відкритості інформації про фінансовий стан підприємств для подальшого їх продажу та полегшення отримання кредитних ресурсів. Проте, слід констатувати, що на сьогодні в Україні фондовий ринок як такий відсутній і за прогнозами фахівців у ближчому майбутньому не запрацює. Також банки керуються власними міркуваннями при видачі кредитів і їх логічність у прийнятті рішень про надання кредитів суб'єктам господарювання важко зрозуміти;

3) менталітет і професійний досвід вітчизняних бухгалтерів в більшості випадків не відповідає поставленому завданню. Слід визнати, що в Україні у більшості випадків весь бухгалтерський облік зводиться лише до підрахунку податків. Економічну ефективність бізнесу на підставі інформації управлінського обліку здійснюють безпосередньо власники на невеликих підприємствах, або фахівці із закордонною освітою у сфері фінансів та досвідом роботи.

Таким чином, перспектива застосування МСФЗ в Україні буде залежати від ефективності вирішення вище зазначених проблем, для яких необхідна координація дій та рішень органів влади, суб'єктів господарювання та представників професійної спільноти бухгалтерів та аудиторів України.